

NOVIČAS

Uredništvo in upravništvo v Kopitarjev ulici št. 6 — telefon
uredništva št. 50 — telefon
upravništva št. 528

CENE PO POŠTI:
za četrta leta K 60.—
za en mesec K 20.—

Izhaja vsak delavnik popoldne

CENE PO POŠTI:
za celo leto K 240.—
za pol leta K 120.—

V upravi stane mesečno K 18.—

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Posamezna številka stane K 1.40

Naš mentalitet.

S Krekom se je katoliški pokret na Kranjskem začel razvijati v smeri krščanskega socializma, ki naj objame v prvi vrsti Hrvate, za njimi pa sploh vso Jugoslavijo; Krek je iz provincialne struje z močno konservativnim ozadjem ustvaril politično stranko z naravnost svetovnim programom. Dočim je bila prejšnja katoliško-narodna stranka bolj prikrojena za avstrijske razmere, je Krek dvignil naš avstrijski pokret iz tal kranjske province in avstrijske monarhije ter ga postavil na tla najširšega univerzalizma. Izrekel se je proti klerokratizmu in dal laikom možnost razviti vse svoje sile v okviru slovenske ljudske stranke; podrl je predsodek, kakor da je razvoj katolištva brezpogojno navezan na protekcijo države za ceno svobode; spoznal je da je borba za pravice katoliške vere in cerkve možna le na podlagi političnih svobodnih demokratičnih ter je omogočil vsakemu človeku, ki priznava temeljna etična načela krščanstva, da vstopi v stranko, naj bo katoličan ali protestant ali pravoslavac; celo pošteni muslimani lahko v njej politično zastopa interese svojega naroda in svojega verstva, v kolikor mu je treba politične svobode in kulturne avtonomije. Mahnič je zadnja leta nenavadno sredno pred prevratom s svojim ostrim čutom za vse, kar je katoliški univerzalistični ideji koristno, po tehtnem premisleku spoznal, da ima Krek prav in ko smo se osvobodili, je bil prvi, ki je zaklical, da se osvobodimo v Jugoslaviji, v kateri bo katoličanstvo lahko vršilo svojo svetovno misijo zblizanja zapada z vzhodom.

Po osvobojenju, po nenadomestljivi smrti Krekovi, Roguljevi in Mahničevi, pod vplivom splošne povojne desorientacije in drugih neodoljivih okoliščin, ki so od naše dobre volje neodvisne, smo doživeli nek sunek, ki našega notranjega razvoja sicer ni ustavil, pač pa ga otežuje, zatemnjuje njegove končne cilje in ga skuša preokreniti.

Z novo državo sredi nove Evrope se je za krščansko ljudsko stranko v smislu Krekovih smernic izpremenilo torišče delavnosti, niso pa postali neaktualni njeni večnoveljavni principi, na katerih je zgrajen njen kulturni in socialni program. Kaj šel še bolj je ta program potreben za našo državo in za ozdravljenje sveta sploh nego kdaj popreje! Ni ravno slučaj, ampak izraz notranje nujnosti, da se je v Italiji ravno po vojski povzpela do take moči partito popolare, in v nemški republikli centrum ni bil nikoli tako na mestu kakor je danes; nesreča Francije, ki tone v plutokratizmu, je ravno ta, da nima politične stranke s krščanskim socialnim programom kakor jo imajo vse druge katoliške dežele. Zato je naravnost pogubno, ako se v Sloveniji in kakor čujemo, tudi na Hrvaškem, pojavljajo glasovi, češ da je postala na verskih temeljih sloneča ljudska stranka, ki nasleduje svoje kulturne in socialne končne smotre kot političen organizem, v novi državi nepotrebna, kakor da smo mi nekakšna konservativna stranka, ki stremi za politično nasilno hegemonijo katolištva, za nasilno konverzijo družvercev, za izključnimi konfesionalnimi interesi brez ozira na druge, za nekako novo izdajo stare jožefinsko-klerikalne Avstrije. Kdor tako misli o nas, ta nas nikoli ni razumel, ta tudi ne razume Leona, Pija, Benedikta, je prespal vse katoliško gibanje zadnjih petdeset let.

Mi imamo danes socialnokulturni program — izdelal ga je dr. Gosar —, ki se more pokazati pred vsem svetom. Uglede katoliški politik iz Italije nam je pred dnevi dejal, da takega socialnega programa kakor slovenski katoliki, nima veliki partito popolare! In če primerjate naš socialni program z revidiranim programom nemškega centra, boste našli, da je naš mnogokje prav v bistvenih točkah jasnejši in popolnejši. Mi se jasno zavemo, da živimo v novem svetu. Mi zagovarjamo z vso odločnostjo misel, da postane bivša izključno slovenska, danes večalimani slovensko-hrvatska ljudska stranka za celo državo in za vsa plemena in vse narode brez razlike v njej, za vsakega, kdor ima braniti v Jugoslaviji svoje naravne državljanske pravice. Po-udarjamo dalje svojo providencijsko misijo na vzhodu, težimo za združenjem cerkva, za vzpostavitvijo edinstva večolj-

nega krščanstva. Borimo se zato, da se premaga materialistični kapitalistični duh izven nas in med nami samimi, zagovarjamo versko-etična načela v socialnem življenju, in ker se ta ne dajo doseči drugače nego v odločnem boju zoper razred izkoriščevalcev, naj je to dejstvo še tako žalostno, smo tudi za organizirano in sistematično borbo tlačnega dela človeštva zoper buržoazijo, nositeljico kapitalizma, tembolj, ker le v ljudstvu vidimo zdravje, idealizem in odkritosrčno, dasi nejasno, teženje za krščansko pravico. To je program, na kojega podlagi gre z nami lahko vsak pošten človek!

Zdi se pa, da ravno to vsem ne prija. Zato se čuje tuptam zagovarjati fuzijo z meščanskimi strankami bodisi hrvatskega bloka in buržoazno-kmetjsko stranko Radiča bodisi z raznimi brezbarvnimi strankami pri nas; nam se prav zdi, da to pohaja iz odločnega krščanskega proletarskemu osvobodilnemu gibanju nasprotno mentalitete. Mi krščanski socialci tudi zagovarjamo avtonomijo, oziroma federalizem, kolikor je on spričo posebnih razmer

Draginja skokoma raste usled vladne odredbe.

Zagreb, 18. febr. (Izv.) Radi ukinitve maksimalnih cen so cene vsem življenjskim potrebščinam v Zagrebu poskočile za 30—50 odstotkov. Isto je tudi v Beogradu in drugod. Sinoči je aprovizacijski odsek mestnega občinskega sveta na svoji seji izdelal proglas na ljudstvo. V njem med drugim poziva trgovce, da naj nikar ne sleparijo in navijajo cene življenjskim potrebščinam, ker bo občinski odbor v slučaju, če

v Jugoslaviji mogoč, seveda je naša samouprava po bistvu drugače zamišljena nego ona hrvatske pravaške buržoazije in Radičeve antiproletarske takozvane kmetjske stranke, ki si hočejo s »izjemnim položajem« zasigurati premoč šovinistične meščanske in kmetjske buržoazije, žrtvujoč pri tem vse Hrvate izven banovine. Seveda nismo zoper taktično sodelovanje po potrebi, toda o kaki intimnejši zvezi z liberalno hrvatsko buržoazijo in svobodomiselnim Radičevstvom (le spomnimo se na njegovo hujskanje zoper kmetjske delavce!) mi ne bomo nikoli šli skupaj razun taktično od časa do časa, če se sploh izkaže za neobhodno potrebno, lažje pa bomo šli skupaj z ostalim proletariatom, ker nas z njim veže vsaj težnja za pravičnejšim družabnim redom na eni in globoko prepričanje o popolni ničvrednosti sedanjega reda na drugi strani. Šele ko zmaga združeni proletariati, bo sploh vprašanje prave ureditve naše skupne države, ki jo hoče naše delavstvo do zadnjega čuvati in braniti, prišlo na pravi tir.

To je naš mentalitet.

Bosanski rudarji — obsojeni.

Ena smrtna obsodba. — Javnost presenečena.

Tuzla, 18. februarja. (Izvirno) Včeraj je bila končana dolgotrajna razprava proti rudarjem, ki so v skrajni sili odločno nastopili proti nečuvnemu preganjanju od strani zloglasnega Grudića in njemu podrejenih orožnikov. Obsojeni so bili: Karel Železnik na 1 leto ječe, poostrene s postom in temnico vsak mesec, Gjurjo Kerošević na smrt na vešalih radi uboja orožnika Reljića, ostalih 18 rudarjev pa na zaporne kazni po 15, 8 in 2 meseca. Vsi obtoženci

so se proti razsodbi takoj pritožili. Sodba sama je v vseh krogih izzvala veliko presenečenja, kajti potek razprave je jasno pokazal, da o krivdi rudarjev, kakor jo je naslikalo državno pravdnništvo nikakor ne more biti govora. Državni pravdnik je zahteval prvotno smrtno kazen za večino obtožencev, za ostale pa dosmrtno ječo, dočim se je sedaj vsled pomanjkljivosti dokazov za svojo obtožbo zadovoljil z izrečeno sodbo.

Razprava proti atentatorjem.

Belgrad, 17. februarja. (Izvirno) Na današnji sodni razpravi proti komunistom-atentatorjem je branitelj bivši komunistični poslanec Triša Kaclerović končal svoj obrambni govor, nakar so obtoženci dobili še enkrat besedo. — Glavni obtoženec atentator Stejić izjavlja v nekoliko nejasnih besedah, da ostaja pri svojih prejšnjih besedah in pri obrambi svojega zagovornika. — Obtoženec Csaki izjavlja potom tolmača, da tudi on ostaja pri svojih prejšnjih izpovedbah. — Obtoženec Mojzes izjavlja isto, samo vprašuje, zakaj je postavljen pred sodišče, ker ni imel nikakih zvez z atentatom. — Obtoženec bivši komunistični poslanec Nikola Kovačević pripoveduje o svojem življenju in delovanju v Rusiji in pojasnjuje vlogo, ki jo je igral v Novem Sadu kot predsednik delavskega sindikalnega sveta. Pravi, da je deloval samo v duhu komunistične stranke, kateri je pripadal in da ni bil duševni oče atentata. — Bivši komunistični poslanec Čopić dementira v svojem zaključnem govoru kot obtoženec, da bi kot pristaš pravoslavja bil frankovec in izjavlja, da je pripadal skupini »Mlade Hrvatske«, ki je bila za narodno ujedinjenje. Pojasnjuje svoje delovanje v Rusiji in v zboru dobro-

voljcev v Dobrudži, kjer je bil izgnan, ker ni hotel priseči srbskemu kralju Petru, ampak Jugoslaviji. Nato govori o svojih doživljajih za časa revolucije v Rusiji in pravi, da je po povratku iz Rusije deloval za komunizem, ali da ni imel nobenih zvez z atentatorji in da ni odločeval v Novem Sadu. Končno veli, da je ta proti njemu in ostalim soobtožencem naperjeni protest političen, ker ga je vlada inscenirala zato, da se iznebi ene delavske stranke. — Razprava je bila končana ob 12. uri 50 minut. Jutri bodo obtoženci nadaljevali svojo zaključno obrambo.

Belgrad, 18. februarja. (Izvirno) Na včerajšnji razpravi proti atentata obdolženim osebam se je končalo dokazovanje. Komunistični poslanec Triša Kaclerović je dokončal svoj govor in izjavil, da ne zahteva ničesar drugega kot to, da se obtoženci sodijo po vesti in pravici. Za njim so končno govorili še obtoženci Stejić, Csaki, Mojzes in Čopić, ki je najodločnejše protestiral proti temu, da se v obdolžnici slika kot frankovec. On je bil vedno vnet za jugoslovansko idejo, se prostovoljno za njo boril in krvavel. Komunist je zato, ker vidi, da sedanji kapitalistični sistem tira ljudstvo v propast in bedo.

Nejasnost o upravni razdelitvi države.

Belgrad, 17. februarja. (Izvirno) Na zadnji seji odbora za upravno razdelitev države je predlagal dr. Wilder pri členu, ki govori o združitvi več oblasti v eno, da se poleg »ekonomskih« vidikov ustavi še pasus: in po »kulturnih«, kateri predlog je bil sprejet.

Belgrad, 18. februarja. (Izvirno) Te dni prično vladni klubi razpravljati o zakonu o administrativni razdelitvi države. Gotovo je, da bodo debate zelo burne in da bo prišlo do mnogih nesporazumljenj. Kajti mnenja o izvedbi tega temeljnega principa centralistične ustave niso različna samo med posameznimi vladnimi klubi.

temveč tudi poedini klubi ne nastopajo enotno, ker se poslanci ne morejo ediniti. Ni niti gotovo, če bo sploh mogoče najti skupno podlago, ki bi v tem vprašanju zadovoljila vse vladne stranke.

Belgrad, 18. februarja. (Izvirno) Parlamentarni odbor za administrativno razdelitev države je imel včeraj sejo, na kateri se je nadaljevala debata o splošnih ustanovah. Pri razpravi o kompetenci okrožnih načelnikov in o kompetenci srezkih glavarjev sta se pojavili dve mišljenji. Eni so nastopili zato, da se obdrže dosedajni okrajji oziroma okrožja, drugi so bili proti. Seja se je končala, ne da bi se zedinili.

Slika ameriških razmer.

V pismu, ki smo ga danes dobili iz Amerike od 3. februarja t. l., se popisujejo današnje socialne razmere v Ameriki sledeče:

»Amerika doživlja in bide veliko vojno po vojni. Nima trga, oziroma osiromašena Evropa nima denarja, da bi ji mogla plačati njene izdelke. Zato delo počiva, če že ne popolnoma, pa v tolikem obsegu, kakor še morda nikoli v zgodovini Amerike. Med vojsko so ljudje služili kot baroni in tudi živeli kot baroni. Medtem ko v Evropi ljudje niso vedeli, s kakega materiala kruh da jedo, so po Ameriki delavci cele bele štruce, če niso bile popolnoma sveže, na smetišča metali. Goveje meso so samo radi juhe kuhali, potem na smetišče z njim. Delavec je v prodajalni srajco, če ni bila židana, prezirljivo stran porinil. Kljub tej razkošnosti so si lahko precej na stran dali. Danes so pri mnogih, zlasti takih, ki imajo številno družino, te rezerve že izčrpane, tako, da če se kmalu ne začne v večjem obsegu zopet delati, ne vemo, kaj bo. Ropi in tatvine so že zdaj na dnevnem redu, v pravem pomenu besede. Pri belem dnevu vam nastavi morda kak smrkolin revolver in zakliče: Roke kvišku! Ko mu je izpraznil žep, jo pa popiha. Seve kdor noče dati denarja, mora dati dušo in denar. Pred par dnevi je bil tu ustreljen poljski župnik, zasačen tat se ga je s kroglo znebil. Niso Slovenci, ki si na ta način pomagajo do kruha, a njih gmotni položaj ni nič boljši, raje slabši. Imeli smo že več slučajev samomorov vsled težavne sedanjosti in negotove prihodnosti.«

Ali mislite, da vsi v Ameriki stradajo? Ne, samo delavec. Miliarderji in milijonerji so si zadosti med vojsko v Evropi nagrabili, tako da se zdaj v zlatu dušijo. Upajo, da jim bo Evropa najmanj še 100 let plačevala obresti. Zdjaj žive od dobičkov in procentov, blago leži, delavec pa strada, ker ne vleče procentov.

Zdjaj pa povejte, ali ni tak družabni red vreden, da izgine?

L. K-eva:

Ljudska kuhinja v Ljubljani.

O priliki razprave o predlogu za zgradbo mestne hiše na Vodnikovem trgu, v kateri naj se med drugim namesti velika ljudska kuhinja, je demokratiški občinski svetnik g. Frelih izrazil dvom, da bi bila taka kuhinja socialno potrebna. Ta dvom je treba razpršiti, pri čemer ne gre toliko za g. Freliha kakor za široko javnost sploh.

V sedanjih gospodarskih razmerah je znaten del med prebivalstvom brez lastnega gospodinjstva in brez družinskega zatočišča ter zato odvisen od prehrane v javnih lokalih ali zasebnih tujih hišah. To so predvsem samci obojega spola, zaposleni in v najrazličnejših poklicih. Tem se pridružujejo delavci in drugi, ki prihajajo v Ljubljano samo na delo ozir. po opravkih, stanujejo pa v bližji ali daljši okolici. Tudi marsikak dijak bi čeneje študiral, ako bi hodil na hrano v dobro ljudsko kuhinjo, kakor pa da je prisiljen hraniti se v zasebni hiši.

To bi bil tisti del prebivalstva, za katerega je ljudska kuhinja ne samo socialna potreba, ampak naravnost življenjsko vprašanje. In takih ljudi je v Ljubljani nedvomno nad dvatisoč.

Toda tu prihaja vpoštev še znaten del ostalega prebivalstva: večina delavskih in malomeščanskih družin. Predvsem spadajo sem družine, katerih matere so prisiljene izvrševati kak pridobitni poklic, drugič pa vse manjše družine z utesjenimi dohodki. Tudi za vse te bi pomenjala dobra ljudska kuhinja pravo blagodat.

Danes je delovna moč silno draga, kar je s pogledom na splošne draginjske razmere povsem naravno. Služkinja, katere prehrana je preje v količkah urejenem gospodarstvu komaj prihajala v poštev, predstavlja danes v navadni družini težko gospodarsko breme. Gospodinje morajo horeč-nočes misliti na to, da se odpovedo udobnosti držati služkinjo. To jim postane mogoče tisti hip, ko se morejo na zadovoljiv način rešiti tistih nalog v gospodinjstvu, ki dajo največ dela: velike opoldanske in

večerne kuhe in pomivanja. To bi jim omogočila solidna ljudska kuhinja.

Toda ne glede na te in take težave pomenjajo nešteta mala gospodinjstva v polnem bratu ogromno zapravljanje delavnih moči in materiala. Pomislimo, koliko časa se ubije z vsakdanjim nakupovanjem potrebnih za vsako teh malih gospodinjstev, koliko s kurjavo, osnaženjem in pomivanjem! Koliko dražje se kupuje na drobno, koliko dragocenega kuriva se porabi! Na vsaki dve, tri osebe pride po ena delavna moč, ki samo troši tisto, kar one pridobe, vsaki dve, tri osebe morajo s svojim delom vzdrževati po eno osebo, ki opravlja zanje gospodinjstve posle namesto da bi opravljala kako drugo koristnosnejše delo. V predindustrijski dobi je bilo gospodinjstvo produktivno, ker se je večina življenjskih potrebščin proizvajala doma, danes se v gospodinjstvih samo troši. Vsekakor vrše gospodinjstva tudi sedaj še važno gospodarsko nalogo, ako so praktično, racionalno urejena, tako da tisto, kar trošijo, trošijo kar najbolj ekonomično. Toda tej nalogi naša gospodinjstva po veliki večini ne odgovarjajo, prvič že sploh ne, ker se v njih preveč cepijo delavne moči in material, drugič pa tudi zato ne, ker je gospodinjstva znanost danes morda ena izmed najbolj redko sejanih. Tudi z narodnogospodarskega stališča je torej važno, da se kuha tolikih malih gospodinjstev prenese v veliko centralno ljudsko kuhinjo. Na ta način bi se osvobodilo mnogo delavnih sil za produktivno oziroma drugo koristno delo; namesto da bi gospodinja izgubljala čas s potmi na trg, s kuhanjem, pomivanjem in drugim garanjem v kuhinji, najraje šiva in v lepšem redu drži stanovanje in družino in predvsem sebe. Dela bo tudi za pridne roke še vedno dovolj, a izhajalo se bo, in to brez služkinje. Da bo taka razbremenitev mater prišla v dobro tudi vzgoji in nadzorstvu otrok, je očitno.

Morda bo kdo ugovarjal, da je domača kuhinja važen činitelj družinskega življenja. Nočemo biti zlobni in namigavati na kuhinjske sposobnosti naših gospodinj, vendar je pa nedvomno po mnogih družinah ravno kuhinja vzrok neprestanih družinskih preprirov in nezadovoljnosti. Sicer naj bi pa kuhinje družinam ostale, da si morejo vedno zadovoljiti želje po kakem domačem priboljšku, da si kuhajo zajutrek, južino in zvečer čaj. (Kadar bomo imeli v Ljubljani dovolj cenega plina in elektrike, se bo to posebno lahko vršilo!) Kosi in večerjo naj bi družine iz ljudske kuhinje vsekakor dobivale oziroma si prinašale na dom. Tako bi domača družinska miza še vedno zbirala okoli sebe vse člane družine. Seveda si ljudske kuhinje tudi ne mislimo kot obvezne za kogar koli; ampak gospodarske in socialne razmere so take, da zahtevajo koncentracijo tudi v gospodinjstvu in naloge občinske uprave je, da pravočasno s primernimi napravami naredi pot nujnemu razvoju in vsakemu omogoči, da se mu kadar hoče prilagodi.

Mislimo, da se nam je s tem posrečilo dokazati socialno potrebo ljudske kuhinje v Ljubljani. Sicer imamo že eno ljudsko jen, ker je zasnovana na dobrodelnem temelju. Imamo uradniško in dijaško menzo in malo brezalkoholno gostilno; a tudi delokrog le-teh je zelo omejen. Nujno potrebna je nova velika javna ljudska kuhinja, zasnovana na širokem gospodarsko-socialnem temelju, umerjena po potrebah slojev s stalno plačo. Tu ni treba deliti

nobene milosti, gostje naj plačajo polno vrednost hrane; a ker se bo kupovalo na veliko in ekonomično gospodarilo, bo nudila kuhinja kljub temu svojim odjemalcem znatno korist, to se pravi mnogo cenejšo hrano, nego jo more dati malo gospodinjstvo.

Da bi bila tako urejena ljudska kuhinja naznatnejši nasip proti poplavi alkoholizma, leži na dlani.

Demokratje so se lotili zla posla, ko so sklenili pobijati to socialno nujno potrebno napravo!

A. Krepek:

Viničarsko vprašanje.

Maribor, 5. februarja 1922.

Viničarski red še vedno ni potrjen. Samostojni minister Pucelj si misli, saj še je čas — volitev tudi ni nobenih! Sedaj, ko gre draginja skokoma kvišku, so viničarji prepuščeni sami sebi, ker ni pomoči od nikoder, najmanj pa od tam, od koder bi najprej morala priti t. j. od vlade. Koliko potrebnih in nepotrebnih konferenc in sej se je vršilo zdaj tu pa tam, predno je sploh prišlo do novega viničarskega reda, ki leži sedaj že dolge mesece nepodpisan ozir. Nepotrjen v miznici samostojnega ministra Pucelja. To seve v splošno zadovoljnost bogatih gruntarjev, veleposestnikov ter krščenih in nekrščenih izsesovalcev ubogega delavnega ljudstva. Vlado gospodje pri tem prav nič ne pomislijo, da si s tem protidelavskim in nesocialnim postopanjem vzgajajo trume nezadovoljne. Nečajo vedeti, da je tudi viničarju treba kruha, če hoče živeti, da tudi viničar in njegova družina rabi obleke in obuvala. Viničar nujno potrebuje za svoje delo sedanjim razmeram primerno plačilo. To mu pa zagotavlja novi viničarski red. Zato je dolžnost naših poslancev, da se zavzamejo za naše viničarje in dosežejo, da se že izdelani viničarski red čim prej uvede.

Dokler se pa to ne zgodi, se obračamo na naslov tistih, kateri vsaj deloma lahko odgovorijo bednemu stanju viničarjev, t. j. na Jugoslovansko kmetško zvezo. Ta je prva v to poklicana, da potom svojih okrajnih in krajinah odborov pozove svoje člane in pristaje, osobito vinogradnike in vse tiste, ki imajo viničarje, na njihovo dolžnost, ki r š č a n s k o dolžnost, to še posebej povdarjam, ker se prerado zgodi, da se pri denarju pozabi na dolžnost napram bližnjemu. Pozove naj prizadete, da dokler ne bo zakonitim ptoem rešeno viničarsko vprašanje, iz lastnega nagiba zboljšajo žalostni položaj viničarjev. Kajti še mnogo je tistih vinogradnikov, ki te kršćanske dolžnosti še niso izvršili. Seveda ta naš apel ne velja samo za pristaje ali člane JKZ, temveč za vse, katerih se tiče. Proti onim pa, ki bede viničarja nočejo videti, ki imajo za njih prošnje zaprto srce in gluha ušesa, pa bodo morale v to poklicane organizacije že najti sredstva, ki bodo tudi njih srca omehčala, osobito mestni gospodi, pa tudi raznim veleposestnikom, ki so prišli na lahek način do bogastva, ki žive v brezdelju in razkošju na račun pridnih delavnih rok.

Viničarji! Težek je vaš boj, še težji vaš bedni položaj. Oprimate se samopomoči — stanovske organizacije; katera stremi za tem, da vam pribori vaše pravice. Viničarska zveza naj bo vaša vojska,

vi njeni vojščaki! Pa vsi, nobeden naj ne manjka. Enotnega mišljenja, skupno na delo za dobrobit vseh viničarjev, za vašo pravdo: zakonitev viničarskega reda!

Dve struji med muslimani.

Belgrad, 18. februarja. (Izvirno) Večraj so prispeli v Belgrad odposlanci Jugoslovanske muslimanske organizacije, da sporoče vladi sklepe sarajevske skupščine. Po vtisu in po informacijah se lahko z gotovostjo trdi, da tudi ta poslednja seja izvršilnega odbora muslimanske stranke, ki se je vršila pretekli dne v Sarajevu, ni niti malo pripomogla k konsolidaciji in ureditvi razmer ter ugleditvi nesoglasij v muslimanskem poslaniškem klubu. Razmerje med obema strujama: avtonomistično na eni in strujo, ki je brez načelnega programa izrazito koritovska, na drugi strani je ostalo nespremenjeno in napeto. Kar se tiče popuščanja muslimanov do vlade je pa popolnoma odveč, kajti vlada itak ne bo mogla izvršiti obveznosti napram muslimanskim zahtevam.

Angleška politika v Egiptu

London, 17. februarja. (Izvirno) Pogajanja med Lloyd Georgem, lordom Curzonom in podmaršalom Alamyjem so dovedla do popolnega sporazuma glede politike, ki naj se vodi v Egiptu in o notih, ki jo bo angleška vlada poslala egipčanski.

Današnja predborza.

Zagreb, 18. febr. (Izv.) V prostem prometu notirajo: Budimpešta 48, Berlin 153.50—153.75, Italija 14.95—14.97, London 1347, Newyork 302.50, Praga 586 do 587, Dunaj 5.05, Zürich 60.20.

Zürich, 18. febr. (Izv.) Kurzi današnje predborze: Budimpešta 77.50, Berlin 2.50, Italija 25.10, London 22.38, Newyork 513, Pariz 45.15, Praga 9.66, Dunaj 0.15, nežig. avstr. krone 0.08, Zagreb 1.65, Varšava 0.15, Holandsko 193.25.

Politični dogodki.

+ Bolgari in mi. Sofijski »Mir« je, kakor izvemo iz belgrajskih listov, izdal posebno izdajo, v kateri je javil, da se je Jugoslovanski klub v belgrajskem parlamentu zavzel za avtonomijo Makedonije. Drugi dan pa so vsi bolgarski listi z velikimi naslovi objavili izvlečke iz govorov poslanca Sušnika. Dr. Korošca pa pozdravljajo bolgarski listi kot največjega jugoslovanskega državnika, ki dela na prijateljski zvezi s Bolgari v prid jugoslovanstvu, civilizaciji in miru.

+ Večevske žile in puškina kopita. »Slobodna Tribuna« priobčuje dopis iz sodniških krogov proti zlostavljanju po orožnikih in drugih službenih organih. Dopisnik navaja par slučajev, ki jih je sam doživel. V nekem kraju so orožniki ujeli dva kmeta, ki sta bila osumljena ropa. Ravno v začetku zaslišavanja je prijel orožniški stotnik in ko je zvedel, da aretiranca nočeta priznati, je velel stotnik orožniškemu vodji: »Daj jima »frustek« pa bomo videli, ali bosta priznala.« Osumljenca so odpeljali in kmalu nato so se zaslišali bolestin kriki in ječanje — pretepal so ju. — Neki vojaški narednik je poslal patrolo, da zgrabi nekega ubijalca; pred odhodom

je patroli naročil, naj zločinca dobro pretepe. Na sodnikovo opombo, da je zlostavljanje prepovedano, se je narednik začudil: »Pa zaboga, ta človek je vendar ubijalec!« Na enako stališče kakor ta narednik so se postavili tudi gospodje v nekem belgrajskem ministru. Tam se je našel prečanski uradnik, ki je izdelal obsežen referat o zlostavljanju. Toda slabo je naletel z njim pri svojih predstojnikih: očitali so mu, da se poteza za lopove. Danes se po 90 odstot. vseh obtoženec, ki pridejo pred sodišča, pritožuje nad zlostavljanjem, ki postaja pravi evropski škandal. Članek zaključuje svoja izvajanja z vprašanjem: »Ali so res vsa ta barbarstva, ali so res puškina kopita in žile potrebno orodje, da se zbije skupaj narodno edinstvo?«

+ Obtožba demokratske stranke. Voditelj in predsednik demokratske stranke v Varaždinu Bogdan Svoboda je odložil vsa svoja častna mesta v demokratskih organizacijah. To je v posebnem javnem pismu utemeljil s tem, da ne more nositi odgovornosti za razdiralno delo raznih strankarjev in za posledice, ki morajo zadeti demokratsko stranko pri prihodnjih volitvah.

+ Pribičevićev brat Milan proti Svetozarju? Iz Belgrada poročajo: V parlamentarnih krogih se mnogo govori o nastopu poslanca Mil. Pribičevića, ki se je zadnje čase začel približevati zemljoradnikom. V opozicionalnih krogih mislijo, da je poslanec Milan Pribičević začel izpreminjati svojo taktiko zaradi tega, ker obsoja politiko ministra Svetozarja Pribičevića. — Zanimivo! Sedaj manjka le še to, da se Pribičevićev drugi brat Valerijan pridruži radikalom, pa bode Pribičevićeva familija zastopana v vseh srbskih strankah.

+ Poslanci pozvani v Belgrad. Po nalogu predsednika parlamenta dr. Ribarja je ministru za notranje zadeve pozvalo na prihodno sejo parlamenta, ki se vrši dne 20. t. m., vse poslance v Belgrad.

+ Neenotnost v »Hrvatskem bloku«? Iz »Hrvatske Misli«, glasilo frankovcev, bi se dalo sklepati na precejšnjo notranjo nesoglasja v »Hrv. bloku«, ki ga dejansko sestavljajo precej različni politični deli. Frankovci zagotavljajo v svojem glasilu, da vlada v Radičevi stranki veliko nesoglasje glede abstinencije politike napram Belgradu. Radikalni Radičevci so za popolno abstinenco, drugi pa obdobrajajo taktiko Jugoslovanskega kluba, ki ne zanika Jugoslavije, pa mora vendar pripeljati prej ali slej do sporazuma med Srbi, Hrvatji in Slovenci. Šele Frankovci so pridobili Radičevcem potreben pogum za vztrajanje. O »Hrv. bloku« se »Hrv. misao« izraza zelo zadržano, ker ga sestavljajo ljudje, ki so deloma sploh zoper sporazum s Srbi, drugi pa hočejo z edinstveno Jugoslavijo sporazuma. Frankovci zastopajo stališče, da ne drži akt ujedinenja od 1. dec. 1918 in da bi morali vse blokaše, ki so pri njem sodelovali, poklicati na odgovor, upostaviti stanje pred 29. okt. 1921, nato pa bi se Hrvatska kot suverena država pogajala s Srbi o stvoritvi močnega Jugoslavije, kateri bi pripadala vsa jugoslovanska plemena.

+ Stališče Slovaške ljudske stranke. Posl. Hlinka je izjavil, da vstraja Slovaška ljudska stranka slej ko prej na stališču pittsburskega dogovora, ki zagotavlja Slovaški popolno avtonomijo. Stranka se bo za izvršitev tega dogovora borila z vsemi sredstvi. V cerkveno-političnih vprašanjih bo stranka nastopala neizprosno.

Bratova tajnost.

33

Povest iz irske zgodovine. Prevel M. R. (Dalje.)

Nekega dne je dobil pater Fitz-Roy od sodnije poročilo, da želi lord Goldsmithov oskrbnik z njim govoriti. Takoj se je napotil v mesto k njemu v zapor.

»Kako je z njim?« je vprašal paznika. »Obžaluje kaj?«

»Čisto je pobit!« je odgovoril mož. »Smilili bi se moral človeku, ko bi ne bil takšen hudodelec.«

»Zakaj zahteva mene?«

»Prosil bi Vas rad odpuščenja; pravi, da ne more prej umreti. Saj je bil Vaš brat, ni res, gospod župnik, tisti, ki ga je ta ubil?«

»Da, moj edini brat.«

»Že dolgo nismo imeli takega nevarnega jetnika,« je pojasnjeval ječar in odprl vrata žalostne celice.

Skozi zamreženo okence je prihajalo v majhen prostor le malo solčnih žarkov in v kotu je župnik zagledal jetnika, sepečnega na stolu.

»Hočete biti sami?« je vprašal ječar.

»Da, pustite naju sama,« mu je odgovoril župnik.

»Dobro, ostanem pred vrati.«

Ječar je zapustil celico in pater Fitz-Roy je stal pred morilcem svojega brata.

»Veseli me, gospod Peaddock,« je rekel župnik z mehkim glasom, »da ste spoznali svoje življenje in hudobije in da jih obžalujete. Zaupajte v usmiljenje božje, spokornega srca Bog ne zavrže.«

»Vaša dobrosrčnost in usmiljenje me bolj boli, kakor, če bi me proklinjali,« je odgovoril hudodelec. »Kotikor sem Vam jaz hudega storil, ni mogoče odpustiti.«

»Ali naj sem jaz strožji sodnik, kakor je Sodnik v nebesih, na čegar milost tudi jaz upam. Njegova milost je večja od tvojih grehov.«

»Edinega brata sem Vam ubil, kakor Vam je znano iz spovedi, ker mu nisem privoščil Meggy. Dovolj sem bil hudoben, da sem Vam s spovedjo zavezal jezik. Ah, jaz sem popolnoma zgubljen človek!«

»V veliko zadrego ste me spravili res, a ljubi Bog, mi je dal moč, vso to žalost pretrpeti. Jaz Vas nisem izčal!«

»Vem, O, Vi, Vi ne veste, ne slutite, kako veliko je moje zločinstvo. Tudi smrt Vaše matere je moje delo. Jaz sem zažgal hišo.«

»Vi?« se je začudil župnik. »Macrin je torej nedolžen? Mogočni Bog, zakaj se je potem obesil?«

Hugo Peaddock je zastokal.

»Tudi to sem jaz storil. Ko ste ga Vi iz službe odpustili, je prišel k meni, ker sva bila večkrat v gostilni skupaj in tedaj sem zamislil vražji načrt. Napojil sem ga z žganjem, nato ga z zvijačo zvalil v gozd in ga tam obesil. Potem sem tekal k Vaši hiši in jo zažgal. Upal sem namreč, da z ognjem usmrtil mater, ker me je bila osumila, da sem jaz ubil Dunstana. Le na ta način sem se čutil varnega pred spospoko, kateri sem pa končno le prišel v roke.«

Takrat sem namreč mislil, če najdejo Macrina obešenega, bodo gotovo mislili,

da je on zažgal in tako se mi je tudi posrečilo.«

»Pravični Bog,« je zaklical župnik iznenaden, »kako le more človek tako globoko propasti! Moja uboga mati!«

Oskrbnik je povesil glavo.

Čez nekaj časa je zopet pogledal duhovnika, ki je stal nem pred njim. »O, bal sem se,« je stokal oskrbnik, »ko bi vse moje hudobije vedeli, bi mi ne mogli odpustiti!«

Župnik ni mogel takoj odgovoriti, preveč je bil ginjen. Jetnik je vzdihoval in z rokami zakrival obraz. Zamislil se mu je spokornjeni grešnik, zato ga je jel oziti: »Gospod Peaddock, odpuščam Vam, kakor upam, da tudi meni Bog odpusti. Bog Vam bodi milosten sodnik.«

Oskrbnik je padel k njegovim nogam, mu objemal kolena ter jokaje zaklical: »Hvala Vam, gospod župnik! Sedaj rad umrem!«

Malo dni po tem dogodku je Hugo Peaddock, oskrbnik lord Goldsmithovih posestev končal svoje življenje na zidovščilih.

10.

Minila so tri leta, tri rodovitna in blagoslovapolna, ki so pregnala bedo in lakoto iz pokrajine Kennygal ter vrnila ljudem zadovoljnost in veselje. Pater Fitz-Roy je dozdal hišo in sedaj stanuje v njej. Za gospodarsko pomoč je dobil izkušenega in pridnega moža in kmalu se je vrnilo nekdanje srečno življenje.

A župnik sam je pa postal tih. Govoril je sicer z vsakomur prijazno, a le redkokdaj, da bi se bil malo razveselil ali ja-

smejal. Le, če so se otroci podili okoli njega in je gledal njih nedolžnost, se je začel bliščalo tudi njemu oko, in lahen smehljaj je pričal, da se počuti med otroci najbolj srečnega.

S posebno poživljenostjo je pa gojil štiri sirote v hiši sv. Patricija. Dva dekca in dve deklici. Učil jih je in vzgajal, ljubil zapuščene sirote, zato so se ga tudi oklepale z vsem ognjem otroške duše. Bli so otroci rajne lepe Mary O'Flaherty.

Dobil jih je iz londonske ubožnice, blede in zapuščene, a sedaj so veseli cvetoči, njegovo veselje in ponos.

Skoro vsaki dan je šel stari O'Flaherty, ki je še vedno stanoval v svoji ilovnatih bajti, v vas in se oglasil v Patricijevi ubožnici; predsedel do dolgo časa s njimi ter jim pripovedoval različne dogodbe nekdanje srečne Irske.

Tudi o njihovi lepi materi je večkrat govoril, a, ko je opazil, da starejši deček in deklica, ki sta se matere še dobro spominjala, začneta jokati, ni več omenil njene imena. Vedela sta, da je umrla. Pater Fitz-Roy jima je pokazal njen grob in kadar sta šla iz cerkve, sta vedno pokleknila na gomilo in molila za nesrečno mater.

Sodnija je o hudodelstvu oskrbnika Hugo Peaddock lorda Goldsmith obvestila in ta je dobil drugega, mladega oskrbnika, katerega mu je priporočil sodnik Harting. Novi oskrbnik je bil prijazen in dober, zato so ga imeli vsi radi.

Mati Bell in njena vnukinja sta še vedno stanovali v svoji koči. Nesreča in

+ Francosko-angleški nesporazum radi male entente. Kakor poroča »Daily Telegraph« je predsednik francoske republike Poincaré predlagal, naj se k prehodni genovski konferenci povabita tudi mala ententa in Poljska. List meni, da hoče Poincaré pridobiti te države za skupen nastop in jih ukloniti francoski politiki, kar pa mora angleška diplomacija preprečiti na — vsak način. — Da, da! Veliko »ljubezen« imajo do nas velesile — radi samih sebe.

ZA TIHI OCEAN.

London, 17. februarja. (Izvirno) Reuterjev urad javlja iz Washingtona: Zedinjene države, Velika Britanija, Japonska in Francija so kot nositeljice dogovora četvorice velesil glede Tihega oceana formalno sporočile Portugalski in Holandiji, da so trdno odločene, spoštovati pravice obeh narodov v območju Tihega oceana.

MINISTRSKI SVET.

Belgrad, 18. februarja. (Izvirno) Na sinočnji seji ministrskega sveta se je razpravljalo o kraljevem potovanju v Bukarešt. Med raznimi tekočimi zadevami se je po zelo dolgotrajni in razburiljivi debati sklenilo, da se odzamejo dnevnice tudi onim ministrom, ki se ne udeležijo parlamenta.

POGAJANJA Z ITALIJO.

Belgrad, 18. febr. (Izv.) Delegat naše države za trgovska pogajanja med našo državo in Italijo dr. Rybar je odpotoval iz Beograda. Na potu v Rim se ustavi v Ljubljani, kjer se mu pridružijo razni eksperti.

Dnevni dogodki.

— Beda invalidov je vedno večja, draginja raste dan za dnem, pomanjkanje vedno hušje, a invalidnine od nikoder ni. Gospodje pri poverjenstvu za soc. skrbstvo naj pomislijo, da invalidom z samimi obvestili in razglasi ni prav nič pomagano. Na bore kronice, ki so se nam odmerile, čakamo in čakamo tako dolgo, da bo vrednost našega denarja zopet nižja in seve cene znatno višje. In tako bodo v led počasnosti merodajnih činiteljev invalidi zopet znatno prikrajšani.

— Poročena sta bila v Trzinu g. Vinko Sladič orožniški tit. narednik na Jezeru sremčel z gđ. Anico Ješe iz Trzinca. Obilo sreče!

— Pašić dela o železničarjih — beležke. Iz prestolnice Jugoslavije nam naznanjajo sledeče velezanimivo, do solz ginljivo dejstvo: Ko je pred dvema dnevoma sprejel ministrski predsednik Pašić dr. O. Rybara v daljši avdijenci, je pogovor nanesel tudi na bedni položaj železničarjev. Dr. Rybar je g. Pašiću prav temeljito obrazložil stanje železničarjev in si je Pašić, ki očividno o položaju železničarjev ni bil poučen, naredil tozadevno natančne beležke. — Kaj ko bi velespoštovani gospod ministrski predsednik pogledal malo v spomenice železničarjev, ki jih razjeda prah in črv belgrajskih pisarni? — Morda bi ne bilo potem potreba delati v notes š-

le — beležke? Gospod Pašić naj se od beležek podviza do — dejanj, če ne, bodo železničarji napravili — beležko, ki bo tako jasna, da jo bodo videli slepci od Beograda pa prav do Jesenic!

— Imenovanja na južni železnici. Z veljavnostjo od 1. januarja t. l. so imenovani za višje nadzornike gg. nadzorniki: Ivan Mueller-Petrič, Jurij Dobovišek in Fr. Borštinar. — Za nadzornike so imenovani gg. višji revidenti: Peter Janež, Fr. Osterman, Jos. Krahulik, Fr. Soukup, Emanuel Zelinka, Anton Dorrer, Viktor Adamič, Viktor Klančan, Pavel Lagarič, Al. Vehovec in Karel Tremani. — Za višje revidente so imenovani gg. revidenti: Fr. Gnezda, Fr. Kaspar, Rud. Segula, Iv. Widowitz, Fr. Rozman, Fr. Majcen, Teodor Drovenik, J. Jenko, Fr. Pustoslavšek, Lenard Feliks in Ant. Bregar. — Za revidente so imenovani gg. pristavi: Ciril Vrančič, Al. Černač, Rud. Mejak, Iv. Marsel, Pavel Cychl, Jos. Jošt, Iv. Jezounik; dalje poslovodji Fr. Outrata in K. Hoge, postajni odpravnik Iv. Osojnik in skladiščnik Fortunat Kurnik. — Za pristave so imenovani gg. prozovni mojstri: Mih. Kramberger, K. Jančić in Leop. Juh, nadalje vlakovna preglednika Jak. Majcen in Rudolf Schoss ter končno postajni odpravnik Ant. Skrobar. — Gradbena višja komisarija sta postala gg. komisarija inž. Ferdo Schulz in inž. Alb. Vosou; gradbeni komisariji pa so postali gg. pristavi-inž.: Julij Rauschenberger, Jurij Kavala, Jos. Malleg, Pavel Czechak in Iv. Sorli.

— Proti nečloveškemu ravnanju z vojaki. Poslanec Jugoslovan. kluba Brodar je v narodni skupščini vložil interpelacijo zaradi nečloveškega postopanja s slovenskimi in hrvaškimi vojaki v naši armadi. Protestiral je tudi proti nesnažnosti po vojašnicah.

— Požar v šmartinski cerkvi pri Kranju. Minole dni so elektromonterji napejljavali v šmartinski cerkvi pri Kranju elektriko. Mudilo so se na cerkvenem podstrešju. Ravno nad glavnim oltarjem so si zakurili ogenj, da so se hodili gret. Ponoči je nato v podstrešju izbruhnil požar, ki je uničil vse ostrežje in streho ter pretil tudi zvoniku in notranjosti cerkve. Božji previdnosti in junaskemu naporu domačinov se je zahvaliti, da sta ostala zvonik in notranjost kljub silni nevarnosti nepoškodovana. Škoda je itak nedogledna. Ljudje so ogorčeni nad brezvestnostjo in lahkomiselnostjo delavcev, ki so zakrivilili požar. Dva izmed teh sta krivdo že priznala, tretjega čaka odgovor pred sodiščem.

— Shod čevlarskega in usnjarskega delavstva v Trzinu. Jutri 19. t. m. ob 9. uri se vrši shod Strokovne zveze tovarniškega delavstva v dvorani društvenega doma. Poročajo govorniki iz Ljubljane. K obilni udeležbi vabi odbor.

— Tržič. V Domu bo predaval v ponedeljek ob 8. uri g. urednik Franc Terseglav iz Ljubljane. Vabimo k obilni udeležbi. — V nedeljo je priredilo društvo sv. Jožefa igro »Cigani«. Na pustno nedeljo se bo vprizorila burka »Babilon«. — Umrli je 15. t. m. dolgoletni čevljar v tovarni Mally Jože Winter. Naj počiva v miru! — Na

občnem zboru čevlarskih pomočnikov je bil zopet izvoljen za predsednika Gašper Vuk.

— Iz delavskih krogov predilnice v Trzinu se nam piše: Socialisti so se zopet z vso silo vrgli na nas, da nas spravijo v rdeče organizacijo. Najbolj se trudijo za to nekateri mojstri, ki nas tudi med delom nadlegujejo z agitacijo. Za sedaj še zamolčimo njihova imena. Ne bomo pa trpeli tega, da nas v tovarni ne puste pri miru. Ta opomin velja posebno tistem mojstru, ki naj bo vesel, da ga kot zagrizenega nemškutarja Jugoslavija še trpi. Dvakrat so nam že izdali socialisti v predilnici in nas pustili na cedilu, ko je šlo za zboljšanje plač, vrtetje ne gremo več na lim. Mi imamo svojo organizacijo, ki dela pošteno in odkrito, to bomo podpirali, hinavsko socialistično pa prepustimo nevednim in zapeljanim.

— Število uradništva v naši državi. Po zadnjih poročilih iz Beograda znaša skupno število uradništva v naši državi 155.816. Od teh odpade na vrhovno državno upravo 438, na pravosodno ministrstvo 10.663, ministrstvo za vere 7417, prosvetno ministrstvo 29.969, ministrstvo za narodno zdravje 6863, zunanje ministrstvo 564, notranje ministrstvo 10.217, vojno ministrstvo 9682, finančno ministrstvo 17.974, prometno ministrstvo 23.682, ministrstvo za javna dela 5774, ministrstvo za šume in rude 3658, poljedelsko ministrstvo 7740, trgovsko ministrstvo 1292, ministrstvo za socialno politiko 2343, ministrstvo za agrarno reformo 801 in na ministrstvo za konstitucijo 24.

— Potres. Iz Washingtona poročajo: Observatorij v Georgetownu javlja velik, skoro eno uro trajajoči potres, oddaljen od Washingtona okoli 2000 milj.

— Brzovlak Budimpešta—Belgrad. S 1. marcem t. l. se posebni brzovlak, ki je doslej vozil med Budimpešto in Belgradom, izpremeni v redni brzovlak.

Štajerske novice.

Maribor. V cerkvi sv. Alojzija na Glavnem trgu, se vrše redno vsak četrtak — začetek vsikdar točno ob 7 zvečer — konference moške Marijine kongregacije, katere vodi veleč. g. stolni župnik Franc Moravec. Možje in mladeniči, člani naših katoliških organizacij, prisrčno vabljeni k obilni udeležbi.

Za to imajo denar. Posebnega židovskega veroučitelja je imenovala vlada za 20 židovskih otrok v Mariboru. Torej za židovskega rabinea se dobi denar, a za druge bolj potrebne stvari pa ga ni. Na eni strani delajo razni vladni gospodje na vse kriplje, da bi odpravili krščanski verouk iz šol, pri tem jim seve zvesto pomagajo njih pokorni slugi — svobodomiselnoučiteljstvo, na drugi strani pa nastavljuje za par židovskih otrok posebnega veroučitelja. To je vladna — enaka pravica za vse.

Iz Ruš. Žalostno pesem vam moram zapeti, ki jo poje pri nas mali kmet, obrtnik, dninar, posebno pa kmečki delavec. Kruh komaj še poznamo, za najpotrebnejše stvari nam manjka denarja, dasi ga na vagone dovažajo iz Amerike. Vsi ugovori, shodi, resolucije proti neznosnim razmeram nič ne izdajo draginja narašča dan na dan. Pri tem je vse delavno ljudstvo prizadeto, a najprej in najbolj strada kmetski delavec, dninar, viničar, drvar. Tolčemo se iz dneva v dan, da bogve kako. Vse svoje upanje polagamo na novo, boljše letino. Ako nas še ta ogoľufa, ne bo treba hoditi po slike o bedi, lakoti in revoluciji na Rusko, dobili jih bomo bliže... Mi pripusti delavci smo te misli, da je bilo v Jugoslaviji političnih grehov na račun delavnega ljudstva ravno nekaj več ko dovolj. Naj se zavedajo tisti, ki danes jedo in pijo in z obema rokama bašejo bankovce, da nasproti ljudstvu nosijo odgovornost za svoja dejanja. Ako nam je domovina skupna, naj nam bodo skupne še njene dobrine, naj nam bo skupno tudi delo in trud. Dokler je še kaj kruha, si ga pravično razdelimo, da ne bo objestnih bogatinov in ubogih Lazarjev. Naj tisti, ki se sedaj v vlogi bogatinov tako dobro počutijo, pomislijo, da se je stvar med svetopi-semskim bogatinom in Lazarjem za bogatino slabo iztekla... Pozivljamo vse stranke, ki se pehajo — vsaj po lastnem zatrevanju — za splošni blagor, naj nam pre-skrbe najnujnejših življenjskih potrebščin po cenah, katere odgovarjajo našim sredstvom, naj nam otvorijo kredit za nabavo semen, orodja, krme za živino. Tu naj se izkaže posebno samostojna kmetska stranka, ki si prisvaja vso skrb za kmetsko prebivalstvo. Rušani čakamo in bomo sodili vsakega po njegovih delih.

zglavju in nato naj skuham čaj iz njih in zopet bom zdrava.

Pater Fitz-Roy je zmajal z glavo.

»Ne, otrok, to je prazna vera; ne stori tega, ker ti nič ne pomaga.«

»Meni je tudi vseeno. Če bi matere ne bilo, bi najrajši takoj umrla,« je rekla z otožnim glasom.

Zupnik je spoznal, kaj je vzrok njene bolezn. Zato jo je tolažil. »Ne smeš tako govoriti, ljubi otrok. Življenje je dar božji, zato moramo nanj paziti, dokler ga imamo. Poslal bom po zdravnika McDonald in potem boš zopet zdrava. Stari materi pa povej, da ne smeš takšnega čaja piti in ona naj ne hodi več k stari Selly po dobre svete.«

Meggy je molče prikimala. Stresla je cvetlice nazaj na grob svojega nepozabnega in odšla domov.

»Oh, Bog!« je vzdihnil župnik, »koliko življenj je ta človek uničil. Tudi Meggy bo shirala kot cvetka brez vlage in korenin, in ne bo našla prej miru, kakor šele v grobu.«

Tiste dni enkrat se je razširila po vasi vest, da je prišel lord Goldsmith in, da namerava ostati nekaj časa na posestvu. Bilo je namreč pred volitvami v angleški parlament. In ker lord dozdaž še ni igral v političnem življenju nobene vloge, je sklenil, potegovati se za sedež v parlamentu.

Ni se mu zdelo težavno pridobiti si mandat. Njegova, daleč se raztezajoča posestva na Irskem, veliko število od njega odvisnih ljudi mu je moralo dati dovolj glasov. In če manjka kaj zaupanja in prave vdanosti — si je mislil — naj to nadomesti osebni stik med ljudstvom.

Takoj prvi dan po svojem prihodu je prišel v vas, ne na konju in ne v kočiji, marveč lepo skromno peš. Pozdravljaj je tudi prijazno, povprašal po razmerah tu in tam in našel marsikje pomanjkanja. Vsakemu je velikodušno pomagal.

Ljubljanski dogodki.

DRAGINJA NA TRGU VSLED VLADNE NAREDBE.

Tržno poročilo mestnega tržnega nadzorstva ugotavlja:

Ljubljanski trg se nahaja paralelno z drugimi mesti v stanju skokoma rastoče draginje. Prva naredba centralne vlade o pobijanju draginje z ustanovitvijo občinskih razsodišč je povzročila bojkot domačih trgov in še obširnejšo orientacijo trgovcev na tujih tržiščih. Druga naredba centralne vlade o pobijanju draginje pa v dijametralnem nasprotju s prvo onemogoča vsako predpisovanje cen ter dovoljuje trgovcem 25% dobička brez razlike blaga. Ta naredba prevedena v prakso dovoljuje sledeče: mesar sme zaslužiti pri enem volu tri do pet tisoč kron, pri enem vagonu moke se sme zaslužiti nad 60.000 kron, pri 1 jajcu 2 K, pri 1 litru mleka 2.50 K, pri 1 kg masla 40 K itd. V praksi je torej ta 25% odmera dobička nemogoča in je tudi nihče ne zahteva izvzemši redkih izjem, kot n. pr. pri sadju vsled stalnega segnitja večjih količin blaga. Zadnja naredba centralne vlade pomenja v praksi popolnoma svobodno določanje cen in omogoča največjo zlorabo, ker ne bo nikomur težko dokazati, da ni več zaslužil kot 25%. Vsako kaznovanje zlorabe je v praksi po tej naredbi izključeno.

Ako ostane ta naredba v veljavi, je vsak učinkovit vpliv na razvoj cen domačih tržišč nemogoč. Takoj prve dni veljavnosti te naredbi so se cene večini predmetov močno dvignile in kažejo silno tendenco naraščanja. Težke posledice so neizogibne.

Današnje cene najvažnejšim predmetom so sledeče: goveja meso I. vrste 44 K, na trgu večinoma 38 in 40 K ter 26 do 32 kron. Kvaliteta govejega mesa je slaba in se morajo označiti cene z ozirom na slabo kvaliteto kot izredno visoke. Taletina 40 kron, zahtevajo se pa tudi že cene 44 in 48 K. Svinjina 60 K 1 kg, hrbet brez privage celo 70 K. Slanina mešana 76 K, riba in sal 86 K, mast 88 do 94 K, šunka 100 kron, prekajeno meso 80 do 90 K, prekajena glava 34 do 40 K, drobnica 30 do 36 kron, klobase suhe 146 K, pol prekajene 96 K, kokoši 90 do 100 K, raca 100 K. Rib vsled mraza ni bilo mogoče dobiti. Mleko 10 K liter, surovo maslo 140 K kilogram, čajno maslo 180 K, sir 180 K. Sadje: jabolka I. vrste 32 K, II. vrste 28 K, III. vrste 20 K, ena oranža 2 do 6 K po velikosti, mandarina 3 do 5 K, limona 2 do 3 K. Moka št. 0 kilogram 25 K, najslabša krušna moka 20 K, ješprenj 21 K, otrobi 9 K, koruzna moka 17 K, ajdova moka 26 K, fižol ribničan 15.50 K, prepelčar 16.50 K, leča 39 K, luščen grah 25 K. Za kruh se zahtevajo zopet višje cene vsled podražitve moke. Cene zelenjavi so gorostasne, v prvi vrsti, ker ni blaga: kilogram glavate solate 120 K, endivije 120 K, motovilca 140 K, radiča 100 K, ena porcija solate same stane torej najmanj 5 K, 1 kg poznega zelja 14 K, kislega zelja 14 K, ohrovtva 16 K, krompirja 7 K, čebule 36 K, repe 6 K, rdeče pese 60 K.

Ij Organizacija javnih nameščenecov — somišljenikov SLS. Glasom seje se vrši danes ob 20. uri člansko zborovanje ozir. sestanek v spodnjih prostorih konzumnega društva, Kongresni trg 2. Vabimo, da se članstvo polnoštevilno udeleži. Važno! — Odbor.

Ij Shod proti draginji. Vse stanovske in strokovne organizacije sklicujejo javen protestni shod proti nevdržni draginji dne 19. febr. 1922 ob 9.30 dopoldne v veliki dvorani hotela »Union«. — Dnevni red: Neznosna draginja in stališče vlade v boju proti draginji ter bedno stanje javnih nameščenecov in delavcev. Dolžnost vseh duševnih in ročnih delavcev je, da se tega shoda polnoštevilno udeleže ter s tem pokažejo solidarnost v boju proti draginji onim činiteljem, ki so te nevdržne razmere s svojo zagrezeno gospodarsko politiko ustvarili. — Koalicijski odbor.

Ij Umrli je g. Ivan Berglez, brat učednika »Vojnega invalida« g. Srečka Bergleza. Podlegel je posledicam v vojski zadobljene rane. N. p. v. m.!

Ij Dr. Žerjavovo zdravje se je toliko zboljšalo, da bo danes mogel odpotovati v Dubrovnik, kjer bo ostal dalj časa, da si tam ob morju utrdi šibko zdravje.

Ij Dr. Jernej Demšar, mestni zdravnik, ki je bil v zadnji seji imenovan v VII. čin. razred, je izstopil iz mestne zdravniške službe. Ta izstop je brzčas v zvezi z oddajo službe mestnega fizika.

Ij Znanilec pomladi. Danes zjutraj je toplomer kazal 9 stopinj C. mraza. Tekom dneva pa je nastalo lepo solčno vreme, ki veselo pobira sneg. Ščinkovec se je večraj popoldne oglašal in s svojim — sicer še boječim — »griču« naznanjal, da pomlad trka na vrata.

Ij Iz tobačne tovarne smo prejeli: Zadnji »Delavec« je našel nered v delavski kuhinji tobačne tovarne. Vse te »nerede«

dolgotrajna bolezen Huga Peacocka je uresničila srčno željo starke, v tej koči končati zadnja leta življenja. Ko je Hugo Peacock počasi okreval in se začel zanimati za gospodarstvo, je naročil Ryanu, naj Meggy in njeno staro mater pustita mirno v starem stanovanju.

Toda Meggy je bolehal.

Zgubila je rdečo barvo svojih lic, živahna njena hoja je postala utrujena in, če je sedela doma pri kolovratu, so ji roke nedelovne ležale v naročju, sama pa je zamišljena sanjarila.

»Otrok mi še umre,« je tarnala mati Bell, »žaluje po Dunstanu! Enkrat moram obiskati staro Selly, mogoče ona pozna zdravilo za takšno bolezen.«

Čarovnica iz Fenirske jame je res vedela zanj.

Ko je šel pater Fitz-Roy drugi večer v mraku iz cerkve, je opazil Meggy na Dunstanovem grobu. Stopil je k njej in videl, da ima nekaj v predpasniku.

»Dober večer, Meggy,« jo je nagovoril, »kaj pa imaš v predpasniku?«

Dekle je pokazalo; bile so cvetlice, ki so krasile Dunstanov grob.

»Kaj boš s temi cveticami, otrok? Spleteš venec?«

»Ne. Caj bom skuhal,« je odgovorila s trudnim glasom.

»Caj? Komu?«

»Jaz ga bom pila.«

»Ali si bolna, Meggy?«

»Mama pravi, da sem.«

Župnik jo je nekaj časa sočutno gledal in opazil, da je bleda in, da so ji oči trudne.

»Najbrž bo imela mamica prav, kar pravi,« ji je pomilovaje odgovoril. »Pa kaj ti bo pomagal čaj iz teh rožic?«

»To je svežovalna stara Selly,« je odgovorila Meggy. »Rekla je, da naj na Dunstanovem grobu natrgam cvetlice zvečer, predno rosa pade. Te naj imam tri dni v

dokazuje ta nad vse resnicoljubni list s samimi »baje«, »govori sec«, »trdi sec« itd. Drugih dokazov seveda nima. Nekatere ženske so se na podlagi takih »baje«, »govori sec« in »trdi sec« šle pritožiti uradniku, nadzorniku kuhinje, ki je seveda vse poslovanje v kuhinji in kuhinjski blagajni nepristransko preiskal. Konec preiskave je pokazal, da kuhinja ne le, da ni bila oškodovana niti za en vinar, pač pa je sedanja kuhinjska voditeljica veliko tisočakov kuhinji torej delavstvu prihranila s tem, da je ob pravem času po primernoma zelo nizki ceni nakupila dosti živil. Pač pa razume razburjenje teh »poštenih žensk« iz Delavčevega uredništva, zakaj pri tej voditeljici si ni mogoče razdeljevati raznih dobrot na račun delavstva, kakor se je to zgodilo včasih.

Ij Tatvine. Iz zaklenjene stojnice Josipa Musel na Vodnikovem trgu je bilo ukradenega za 1100 K govejega mesa. — Tvrdki Lavrenčič in Co. je nekdo ukradel več desk in jih odpeljal na dvokolesnem vozičku. — Z dvorišča v Vegovi ulici je bil Ivanu Bergantu ukraden dvokolesni ročni voz, vreden 2000 K.

Naša društva.

d Tržič. SZTD priredi v nedeljo dne 19. februarja ob 8. uri zjutraj shod v Našem domu v Tržiču. Vabimo vse delavce in delavke k obilni udeležbi. — Odbor.

d Šentpetersko prosvetno društvo. V ponedeljek, dne 20. t. m. točno ob osmi uri zvečer bo drugo predavanje o Koroški, h kateremu vladno vabimo vse člane in prijatelje društva. Vstop prost. — Po tem kratka odborova seja.

d Moška jezuitska kongregacija ima jutri ob 17. uri svoj sestanek v prostorih f. del. konsumnega društva (zadnja soba) na Kongresnem trgu, ne pa v Rokodelskem domu.

Kultura.

k »Novi Zapiski«, mesečna revija, štev. 2. je izšla. Med članki prinaša prispevke Jos. Petriča o krizi političnih strank v Jugoslaviji, vseuč. prof. dr. Ozvalda socialno politični sestavek o vzgoji v gluhonemnicah, nadalje recenzijo znanega slov. kritika o »znanstvenih« metodah srbskega geografa in učenjaka Cvijaka, kjer se konstatira, da je njegova znanost predvsem v službi politike, ter končno prvi del razprave znanega jurista dr. Franceta Goršiča o »zmotnih sodbah«. — Celoletna naročnina stane K 100.—. Naroča se pri uparvi »Novih Zapiskov«, Ljubljana, Breg št. 12.

Pridobninska napoved. V skladu z ukazom delegacije ministrstva financ mora vsak obrtnik, trgovec itd. predložiti do konca meseca februarja napoved za odmero obse pridobnine. Vzorec, kako se izpolni ta napoved, se nahaja v knjigi »Uradnih vlog«, ki jo je založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani in velja 5 Din. V njej se nahajajo tudi zelo praktični vzorci za napoved dohodnine in pridobnine, obsega pa tudi najrazličnejše druge uradne vloge na politične, vojaške, finančne, davčne in sodne urade zelo praktične vzorce za dohodnino. Ta knjiga stane 5 dinarjev. Obe knjigi se dobita v zalogi Jugoslovanske knjigarne v Ljubljani.

Liturgika. Nauk o bogočastnih obredih sv. katoliške Cerkve. S 40 slikami. Spisal Alojzij Stroj, stolni kanonik v Ljubljani. Tretja izdaja. V Ljubljani 1922. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Cena vezani knjigi 17 Din. Že več kot leto dni ni bilo dobiti v knjigotrljvu Strojve Liturgike. Zato nam je pisatelj jako ustreget, da je priredil novo, tretjo izdajo. Kakor znan, se je knjiga odlikovala že v prvih dveh izdajah po posebni točnosti in jasnosti. V njej najdeš vse, kar mora vedeti dobropoučen vernik o bogo-

230 000 dolarjev za eno sliko. Ameriški slikar Artur G. Learned je prejel zgoraj navedeni znesek od predsednika Sladkorne družbe kubansko-ameriške, Roberta B. Harleya. Harley, ki je s sladkorno trgovino silno obogatel, je umrla edina hčerka, ki jo je jako rad imel. Ostala je očetu samo njena mala slika, ki jo je dal slikarju Learnedu s prošnjo, da bi jo po njej izdelal veliko sliko

hčerke, kakor je bila v resnici. Slikar je vrlo dobro izvršil naročilo. Zalujoči oče je bil ves srečen in vesel Learnedovega umotvora ter mu je nakazal 230.000 dol. Število dijaštva na nemških gimnazijah v češko-slovaški republiki pada, število dijaštva na čeških gimnazijah pa raste. Nemci silijo zadnja leta bolj v obrtne šole, ker si obetajo iz njih lepšo bodočnost kakor iz gimnazij.

častju. Tretja izdaja se ozira povsod na določbe novega cerkvenega zakonika, n. pr. glede zapovedanih praznikov, glede pogostega sv. obhajila bolnikov itd. V jako dobro izbrano berilo je nanovo sprejeta krasna Simon Gregorčičeva pesem »Svete petere rane Jezusove«. Popis stavbinškega razvoja svetih krajev in njih olupšav smemo imenovati kratko zgodovino umetnosti; zlasti ta oddelek pojasnjuje mnogotere slike, izmed katerih jih četrtina predločuje predmete krščanske umetnosti iz domačih krajev, oziroma domačih umetnikov (n. pr. stolnica v Zagrebu, M. Langušev »Jezus na križu« itd.). Slike so v tretji izdaji na boljšem papirju in prav lepo odtisnjene. Cena Liturgike se sme v primeri z drugimi knjigami imenovati jako nizka.

k Verska anketa u Beogradu i njeni zaključci. Izdal dr. Rado Kušej, univerzitetni profesor v Ljubljani. Gospod avtor popisuje v lični brošurici potek verske ankete, katero je sklicalo ministrstvo ver v Belgradu. Anketa je bila informativnega značaja in se je obdelavalo trojno vprašanje: a) Pravni položaj vseh v ustavi priznanih konfesij, b) ureditev medverskega razmerja, c) ureditev gmojnega stanja verskih služabnikov. Gospod pisatelj Kušej pojasnjuje najprej programne točke, potem navaja rešitev istih na podlagi tozadevnih zapisnikov, v katerih precizira vsaka konfesija svoje načelno stališče. V zadnjem oddelku se razpravlja o ureditvi kongruie in se navajajo razni tozadevni predlogi. Namen brošurice je, da napoti cerkvene kroge in centralno vladu, da se čimprej odločijo za to ali ono možnost, kako osigurati obstanek cerkve in svečeništva in da se vsaki tozadevni načrt postavi a priori na pravno podlago. Na koncu pozivlja gospod pisatelj vladu, da naj začne rešitev saj s tem, da prevede sedanjo kongruo na dinarske zneske, kakor se je to že zgodilo z vsemi uradniškimi plačami in da naj izplačuje kupone predvojnih posojil, ki tvorijo del dotacij cerkvenih službenih mest. Te obligacije se bodo morale prevzeti in cerkvi bi bilo zdatno pomagano, če bi se zplačilo odredilo čimprej. Knjižica stant

5 dinarjev in se dobi v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

Socialni vestnik.

o Tečaj o negovanju dojenčev — za moške. V Nemčiji se iz kruhoborsiva vrši med moškimi in ženskimi učiteljstvom hud boj za razne službene postojanke. Ženstvo zahteva, da mora biti vodstvo vseh dekliskih šol v ženskih rokah, kar je po večini kulturnih držav ob sebi umevno. Temu se iz vseh sil upirajo sedanji in bodoči ravnatelji. Sploh se nemško učiteljstvo trudi, da bi dokazalo svojo neobhodnost na dekliskih šolah. To prizadevanje gre tako daleč, da so si dali učitelji na dekliski nadaljevalni šoli v Lipskem prirediti tečaj o — negi dojenčev. Ko se je hotelo tega tečaja udeležiti tudi nekaj učiteljic, se jim je najprej odrekel sprejem; šele po dolgi razpravi so jim dovolili, da se udeležijo tečaja.

Gospodarstvo.

— Generalni inspektorat finančnega ministrstva objavlja, da se zbira vse gradivo svojčas zadržanih 20 odstot. kronskih novčanic Avstro-ogrške banke in da se pripravljajo izplačevanje priznanic. Čim bodo vsa dela končala, se začne z izplačevanjem. Kako se bo to izvršilo in kje, se bo naknadno objavilo.

Vsak naročnik naj pridobi vsaj 2 nova!

Izdaja konzorcij »Novega Časa«
Urednik in odgovorni urednik Franc Kremžar,
Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

F. BRUMAT Ljubljana
Vsakovrstno manufakturno in
tlačinsko
po konkurenčni cen!
Mestni trg 25. I.

Za pleskarska in ličarska dela
se najtopleje priporoča slavnemu občinstvu in prečastiti duhovščini
OO Tone Malgaj OO
pleskar in ličar :: Ljubljana :: Kolodvorska ulica 6.

PNEVMATIKA za AVTOMOBILE,
motorkolesa in biciklje.
POLNI OBROČI za tovorne vozove.
Gumijevi obroči za ekvipaže.
Vsi tehnični in kirurški izdelki.

Continental
HANNOVER VIKTOR BOHINEC, LJUBLJANA
Poljanska cesta 5.

Najznamenitejša svetovna gumijeva lovarna.
Pazite na znamko!
Glavni zastopnik za Slovenijo:

Vzajemna zavarovalnica
v Ljubljani, Dunajska cesta št. 17.
Sprejema v zavarovanje:
1. Protih požaru. 2. Zvoave proti razpokam in prelomu. 3. Sprejema v novoustanovljenem življenjskem oddelku zavarovanja.
Skupno premagamo skupne težave! Svoji k svojim!

BETON-ZELEZOBETON-VODNE ZGRADBE-ELEKTRARNE
Stavbeno podjetje
Jnž. Lavrenčič & Co
LJUBLJANA
RIMSKA CESTA N. 2
IZRABA VODNIH SIL
ŽAGE-MLINI-JEZOVI-HIŠE-VILE-INDUSTR. STAVBE-MOSTOVI
PRORČUNI-NAČRTI IN OBISK INŽENIRJA BREZPLAČNO.

Prometni zavod za premog d. d. v LJUBLJANI
prodaja iz slovenskih premogovnikov
velenjski, šentjanski in trboveljski premog
vseh kakovosti in v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov
za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava
prima čehoslovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo ter kovaški in črni premog
Naslov: Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani, Nunska ul. 19

Nova založba
Ljubljana
Kongresni trg št. 19.
Pisarniške, šolske potrebščine, knjige.

I. delavsko konzumno društvo v Ljubljani
ima bogato izbero manufakture, češke lončene posode, klobuke, vsakovrstno špecerijsko blago, v zadružni kleti na Kongresnem trgu št. 2 novo vino po nizki ceni. — Hranilne vloge članov obrestuje po 5%. — Clani dobe 3%
blagovni popust. — Pristopnina 10 kron, delež 100 kron. — Prijave sprejema pisarna na Kongresnem trgu št. 2 in vse zadružne prodajalne. V Vašem interesu je, da postanete član, članica naše zadrage.